

Bryssel 29.6.2018
COM(2018) 497 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Kattava kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle Euroopan strategisten investointien rahastosta (ESIR) myönnettävän EU:n takauksen käytöstä ja Euroopan strategisten investointien rahaston takuurahaston toiminnasta

Sisällys

1. Johdanto	2
2. EU:n takaus	3
3. EU:n takauksen käyttö.....	4
3.1. Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkuna	5
3.1.1. Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan velkasalkku	6
3.2.1. Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan pääomasalkku	7
3.2. Pk-yritysikkuna	8
4. ESIR-rahastoon kuuluvan EU:n takuurahaston toiminta.....	9
4.1. Takuurahaston rahoitusjärjestely	9
4.2. Vuotuiset ja kumulatiiviset rahavirrat	10
4.3. Salkun koostumus ja keskeiset ominaisuudet.....	10
4.4. Tulos	11
4.5. Arvio tavoitesumman riittävydestä ja takuurahaston varojen määrästä	12
5. Päätelmät	12

1. Johdanto

Euroopan komissio ilmoitti vuonna 2014 uudesta Euroopan investointiohjelma -nimisestä aloitteesta. Ohjelma käynnistyi vuonna 2015, ja sen tarkoituksena oli tukea investointeja EU:ssa talous- ja finanssikriisin jälkeen.

Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR), Euroopan investointineuvontakeskus ja Euroopan investointihankeportaali perustettiin ESIR-asetuksella (Euroopan strategisten investointien rahastosta, Euroopan investointineuvontakeskuksesta ja Euroopan investointihankeportaalista sekä asetusten (EU) N:o 1291/2013 ja (EU) N:o 1316/2013 muuttamisesta 25 päivänä kesäkuuta 2015 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2015/1017 – Euroopan strategisten investointien rahasto¹). Tavoitteena oli saada käyttöön yksityistä rahoitusta investointien vauhdittamiseksi unionissa.

Komissio ja Euroopan investointipankki (EIP) allekirjoittivat 22. heinäkuuta 2015 sopimuksen Euroopan strategisten investointien rahaston hallinnoinnista ja EU:n takauksen myöntämisestä, jäljempänä 'ESIR-sopimus'. ESIR-sopimuksen ensimmäinen muutos ja oikaisu allekirjoitettiin 21. heinäkuuta 2016. ESIR-sopimuksen toinen muutos ja oikaisu allekirjoitettiin 21. marraskuuta 2017.

Vuoden 2017 lopussa ESIR-asetusta muutettiin ESIR 2.0 -asetuksella (asetusten (EU) N:o 1316/2013 ja (EU) 2015/1017 muuttamisesta Euroopan strategisten investointien rahaston voimassaoloajan pidentämisen osalta sekä kyseistä rahastoa ja Euroopan investointineuvontakeskusta koskevien teknisten parannusten tekemiseksi 13 päivänä joulukuuta 2017 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2017/2396²). ESIR 2.0 -asetuksella on muun muassa kasvatettu EU:n takauksen määrää ja mukautettu rahoituksen tavoitesummaa. ESIR-sopimuksen kolmas muutos ja oikaisu allekirjoitettiin 9. maaliskuuta 2018 ESIR 2.0 -asetuksen huomioon ottamiseksi.

ESIR-asetuksen 18 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaan komissio julkaisee viimeistään 30. kesäkuuta 2018 ja sen jälkeen kolmen vuoden välein kattavan kertomuksen EU:n takauksen käytöstä ja takuurahaston toiminnasta.

Yksityiskohtaista tietoa ESIR-rahaston täytäntöönpanosta on myös komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa³, joka liittyy komission ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi InvestEU-rahaston perustamisesta vuosiksi 2021–2027. Asiakirjassa

¹ EUVL L 169, 1.7.2015, s. 1–38.

² EUVL L 345, 27.12.2017, s. 34.

³ Paikkamerkki

esitellään ESIR-asetuksen soveltamista koskevan riippumattoman ulkopuolisen arvioinnin tulokset.

Kaikki tässä kertomuksessa esitetyt luvut on kerätty 31. joulukuuta 2017 mennessä.

2. EU:n takaus

Unioni antaa EIP:lle peruuttamattoman ja ehdottoman takauksen ESIR-rahaston rahoitus- ja investointitoimia varten. EU:n takaus on ESIR-rahaston kulmakivi. Tarjoamalla EIP:lle parempaa riskinkantokykyä EU:n takaus antaa mahdollisuuden kasvattaa EIP:n rahoitus- ja investointitoimilla tuettavien suuririskisten hankkeiden määrää infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunassa. Näin se auttaa korjaamaan markkinoiden toimintapuutteita ja epätydyttäviä investointiolosuhteita. EU:n takauksen ansiosta myös Euroopan investointirahasto (EIR) voi lisätä lainanantoaan ja rahoittaa aiempaa useampia yrityksiä pk-yrityksikkunassa, mikä helpottaa pk-yritysten ja pienten mid-cap-yritysten rahoituksen saantia⁴.

ESIR-toimet katetaan osittain EU:n takauksella, ja osittain EIP toteuttaa ne omalla riskillään. EU:n takaukseen varattiin aluksi 16 miljardia euroa unionin talousarviosta ja viisi miljardia euroa EIP:n omista varoista. ESIR 2.0 -asetuksella unionin talousarviosta peräisin olevaa osuutta kasvatettiin 26 miljardiin euroon ja EIP:n varoista peräisin olevaa osuutta 7,5 miljardiin euroon.

EU:n takaus koskee EIP:n allekirjoittamia infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunaan kuuluvia rahoitus- ja investointitoimia sekä EIR:n allekirjoittamia pk-yrityksikkunaan kuuluvia rahoitus- ja investointitoimia. Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan osuus oli aluksi enintään 13,5 miljardia euroa ja pk-yrityksikkunan osuus enintään 2,5 miljardia euroa. Koska kiinnostus pk-yrityksikkunaa kohtaan oli erityisen suurta, komission ja EIP:n edustajista koostuva ESIR-rahaston johtokunta päätti käyttää asetuksessa säädettyä joustoa⁵ ja vahvistaa pk-yrityksikkunaa siirtämällä siihen infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunasta 500 miljoonaa euroa heinäkuussa 2016. ESIR 2.0 -asetuksella kasvatettiin edelleen pk-yrityksikkunan osuutta ja asetettiin 6,5 miljardin euron raja, jota johtokunta voi mukauttaa enintään yhdeksään miljardiin euroon.⁶

EU:n takaus on luonteeltaan uusiutuva ESIR-rahaston voimassaoloaikana. Käytettävissä oleva EU:n takaus voidaan siten asettaa uusien tointen käytettäväksi olemassa olevien tointen kuoletuksen jälkeen, jos EU:n takaus ei minään ajankohtana ylitä 26:ta miljardia euroa 6. heinäkuuta 2018 jälkeen (tai 16:ta miljardia euroa ennen sitä) ja EU:n takauksen nojalla

⁴ Asetuksen 3 artikla.

⁵ Asetuksen 11 artiklan 1 ja 3 kohta.

⁶ Asetuksen 11 artiklan 3 kohta, sellaisena kuin se on muutettuna.

unionin yleisestä talousarviosta suoritettavien maksujen yhteenlaskettu nettomäärä on enintään 26 miljardia euroa 6. heinäkuuta 2018 jälkeen (tai 16 miljardia euroa ennen sitä).

Taulukko 1. EU:n takauksen jakautuminen ja kehitys

(miljardia euroa)	ESIR 1.0	ESIR 1.0 - mukautus	ESIR 2.0
Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkuna	13,5	13,0	19,5
Pk-yritykset	2,5	3,0	6,5
EU:n takaus yhteensä	16,0	16,0	26,0

EIP:n riskinkantokyky	5,0	5,0	7,5
ESIR yhteensä	21,0	21,0	33,5

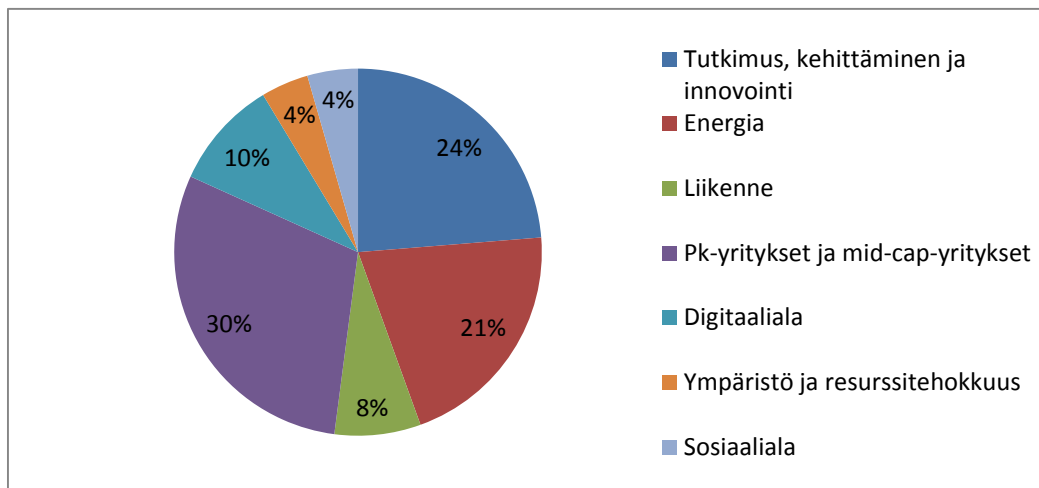
Lähde: Komission yksiköt

3. EU:n takauksen käyttö

Tässä luvussa tarkastellaan EU:n takauksen käyttöä erilaisten ESIR-rahastosta tuettujen tointen yhteydessä. EU:n takaus kattaa erilaisia infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunaan ja pk-yritysikkunaan kuuluvia tuotteita.

Vuoden 2017 lopussa EIP-ryhmä (EIP ja EIR) oli allekirjoittanut 606 ESIR-tointa, joiden rahoituksen kokonaismäärä oli 37,4 miljardia euroa. Näiden tointen odotetaan saavan liikkeelle investointeja 207,3 miljardin euron arvosta. Toiminta kattaa kaikki EU:n 28 jäsenvaltiota ja kaikki ESIR-asetuksessa säädetyt tavoitteet (ks. kaavio 1).

Kaavio 1. Allekirjoitetuilla infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunaan ja pk-yritysikkunaan kuuluvilla toimilla liikkeelle saadut ESIR-investoinnit (aloittain 31. joulukuuta 2017 mennessä)

Lähde: EIP

EU:n talousarvioon kohdistuvat vastuut, joihin voi tulevaisuudessa liittyä maksuja talousarviosta ja jotka liittyvät EU:n takauksella katettuihin allekirjoitettuihin toimiin (sekä maksetut että vielä maksamattomat vastuut), olivat vuoden 2017 lopussa 13,5 miljardia euroa. EU:n takauksen kattamien maksettujen vastuiden kokonaismäärä oli puolestaan lähes 10,1 miljardia euroa.

Tämän kertomuksen kattamana aikana ei pyydetty kertaakaan takauksen maksamista unionin talousarviosta siitä syystä, että toimiin olisi liittynyt maksulaiminlyönti. EU:n takauksella katettiin vain EIP:n rahoituskuluja, jotka maksettiin infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunaan kuuluvista toimista saaduista tuloista.

3.1. Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkuna

Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunassa EIP:n toimet jaetaan velkasalkkuun ja pääomasalkkuun EIP:n lainaluokitusjärjestelmän ja EIP:n vakiomuotoisen riskinarvioinnin perusteella. Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunassa 13 miljardin euron EU:n takaus jakautuu seuraavasti:

- I. enintään 10,5 miljardia euroa velkatyyppin toimiin
- II. enintään 2,5 miljardia euroa pääomatyyppin toimiin.

EIP oli 31. joulukuuta 2017 allekirjoittanut 278 infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunaan kuuluvaa tointa, ja rahoituksen kokonaismäärä oli 27,4 miljardia euroa. Näiden tointen odotetaan saavan liikkeelle investointeja 131,4 miljardin euron arvosta 27:ssä EU:n jäsenvaltiossa.

3.1.1. Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan velkasalkku

Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan velkasalkkuun sisältyvät kaikki allekirjoitetut ja peruuttamattomat velkatyyppin toimet. EIP tekee kussakin velkatyyppin toimessa vakio- tai erityisriskinarviointinsa, johon sisältyy maksukyvyttömyys- ja takaisinperintäasteen todennäköisyyden laskenta, ottamatta huomioon EU:n takausta (jotta voidaan esittää transaktion kokonaisriski)⁷. EU:n takauksella tuettavilla toimilla on yleensä korkeampi riskiprofiili kuin EIP:n tavanomaisilla toimilla, joten ne kuuluvat *erityistoimiin*⁸. ESIR-salkkuun voidaan sisällyttää riskittömämpiä transaktioita sillä edellytyksellä, että osoitetaan selvästi suuri lisäarvo ja että niiden sisällyttäminen on sopusoinnussa täydentävyyden tarjoamista koskevan vaatimuksen kanssa.

Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan velkasalkun osalta unionin talousarviosta rahoitetaan takaus, joka kattaa EIP:n ESIR-toimiin liittyvän velkasalkun suuririskisimmän osan täysimääräisesti. Suuririskisimmän osan oletetaan olevan infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan tavanomaisen velkasalkun osalta noin 25 prosenttia ja infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan hybridivelkasalkun⁹ osalta 33 prosenttia kaikkien EIP:n rahoittamien tointen volyymin investointikauden päättyessä. Jäännösriskin kantaa kokonaan EIP.

EU:n takaukseen voidaan vedota EIP:n velallisten maksulaiminlyöntien tai mahdollisen uudelleenjärjestelyprosessin yhteydessä velkatyyppin toimiin liittyvien uudelleenjärjestelytappioiden kattamiseksi.

EIP:n velkatoimet tuottavat tuloja, jotka määritetään EIP:n hinnoittelumenetelmien mukaisesti. Riskiin liittyvät tulot jaetaan otetun riskin perusteella unionin ja EIP:n kesken ESIR-sopimuksessa määrättyjen riskin- ja tulonjakoperiaatteiden mukaisesti.

⁷ Asetuksen liitteessä II oleva 6 kohta.

⁸ Erityistoimet määritellään EIP:n perussäännön 16 artiklassa.

⁹ Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan velkasalkkuun luodun hybridiosan tarkoituksena on toteuttaa erityistoimia, kuten riskinjakotoimia, jotka EIP siirtää kokonaan rahoituksen välittäjien hoidettaviksi, sekä ottaa käyttöön tuotteita, joihin liittyy esim. omaisuusvakuudellisia arvopapereita. Tätä salkkua varten osoitettu EU:n takaus oli 31. joulukuuta 2017 miljardi euroa.

Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunassa oli 31. joulukuuta 2017 allekirjoitettu 207 velkatyyppin tointa (joista 14 oli hybriditoimia), ja rahoituksen kokonaismäärä oli 24,1 miljardia euroa.

3.2.1. Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan pääomasalkku

Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan pääomasalkkuun sisältyvät kaikki allekirjoitetut ja peruuttamattomat pääomatyyppin toimet. Tässä salkussa EU:n takausta voidaan käyttää tukemaan suoria investointeja yksittäisiin yrityksiin tai hankkeisiin (pääomatyyppin suorat investoinnit) tai rahoittamaan rahastojen tai vastaavien salkkujen riskejä (pääomatyyppin salkku).

EIP suorittaa vakiomuotoisen arviointinsa ja määrittää, liittyykö toimeen pääomatyyppin riskejä, toimen oikeudellisesta muodosta ja nimikkeistöstä riippumatta. Pääomatyyppin investoinnit hinnoitellaan käyttäen markkinatietoja, joiden puuttuessa käytetään markkinatestausta tai vertailuanalyysia.

Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan tavanomaisessa pääomasalkussa EU:n takaus kattaa kuhunkin toimeen liittyvät EIP:n rahoittamat määrät kokonaan sillä edellytyksellä, että EIP investoi itse vastaavan määrän samalla riskillä (*pari passu* -periaate).

EU:n takaukseen voidaan vedota negatiivisten arvontarkistusten¹⁰ (realisoitumattomien tappioiden), sijoitusten purkamisen yhteydessä realisoituneiden tappioiden ja EIP:n rahoituskulujen kattamiseksi siltä osin kuin on kyse EU:n takaamista oman pääoman ehtoisista sijoituksista.

Kaikki infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan tavanomaisen pääomasalkun osalta vastaanotetut tuloksi katsotut käteissummat käytetään EU:n takauksen korvaamiseen.

ESIR-sopimuksen kolmannessa, 9. maaliskuuta 2018 allekirjoitetussa muutoksessa ja oikaisussa määrätään infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan NPB (kansalliset kehityspankit) -salkun luomisesta. EU:n takaus kattaa salkkukohtaisesti 95 prosenttia salkun suuririskisimmästä osasta. EIP:lle jää loput viisi prosenttia sekä koko jäännösriski.

Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunassa oli 31. joulukuuta 2017 allekirjoitettu 77 pääomatyyppin tointa, ja rahoituksen kokonaismäärä oli 3,3 miljardia euroa.

¹⁰ Arvontarkistus tarkoittaa pääomatyyppin tointen kokonaiskirjanpitoarvon muutosta.

3.2. Pk-yritysikkuna

ESIR-rahaston pk-yritysikkuna helpottaa pk-yritysten ja vähäisessä määrin myös pienten mid-cap-yritysten mahdollisuuksia saada lainaa ja oman pääoman ehtoista rahoitusta. Pk-yritysikkunan täytäntöönpanosta vastaa EIR.

ESIR-rahastoon kuuluva, EU:n takauksella katettu pk-yritysikkunan osa, joka liittyy lainarahoitukseen, tehostaa pk-yrityksiä koskevia EU:n nykyisiä rahoitusvälineitä, joita voidaan näin käyttää nopeammin ja joilla voidaan tukea suurempia lainamääriä ja useampia yrityksiä. Erityisesti tukea annetaan COSME-ohjelman lainatakausjärjestelylle, joka parantaa riskialttiimpien pk-yritysten rahoituksen saantia, pk-yritysten InnovFin-takausjärjestelmälle (InnovFin SME Guarantee Facility), joka keskittyy innovatiivisiin ja tutkimusintensiivisiin yrityksiin, EaSI-ohjelman rahoituksen takuuvälineelle, josta tuetaan mikrorahoitusta ja yhteiskunnallisia yrityksiä, sekä kulttuurialan ja luovien toimialojen takausjärjestelylle, joka tarjoaa kohdennettua tukea kulttuurialan ja luovien toimialojen pk-yrityksille. Näiden tuotteiden avulla ESIR-rahastosta tuetaan takauksia, joita EIR myöntää pankeille. Näin pyritään varmistamaan, että pankit kohentavat lainanantoaan toimen kohteena oleville edunsaajille joko suurempina kokonaissalkun volyyminä tai parempina ehtoina kuin ilman EU:n takausta.

ESIR-rahastoon kuuluvalla, EU:n takauksella katetulla pk-yritysikkunan osalla, joka liittyy oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen, tuetaan järjestelyjä, joiden avulla EIR investoi oman pääoman rahastoihin, rahastojen rahastoihin tai yhteisinvestointivälineisiin. Näiden välineiden kautta kanavoidaan oman pääoman ehtoista rahoitusta varhaisvaiheen yrityksille (esim. startup-yritykset) sekä kasvu- ja laajentumisvaiheessa oleville yrityksille (esim. scaleup-yritykset).

ESIR-asetuksen puitteissa pk-yritysikkunaan annettava EU:n takaus on 3 miljardia euroa (jaksossa 2 kuvatus infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunasta tehdyn siirron jälkeen). ESIR 2.0 -asetuksessa pk-yritysikkunaa vahvistettiin laajentamalla EU:n takausta 3,5 miljardilla eurolla, jotka ovat käytettävissä kaudella 2018–2020. ESIR-rahastoon kuuluvalla EU:n takauksella katettavien välineiden lisäksi pk-yritysikkuna hyötyy myös EIP:n suorasta 2,5 miljardin euron rahoitusosuudesta, jolla on vahvistettu EIP:n EIR:lle myöntämää riskipääomavaltuutusta pk-yritysten ja mid-cap-yritysten oman pääoman ehtoisen rahoituksen tueksi. Tätä EIP:n suoraa rahoitusosuutta ESIR-rahastoon kasvatettiin jälleen 1,5 miljardilla eurolla ESIR 2.0 -asetuksen yhteydessä.

EIR oli allekirjoittanut vuoden 2017 lopussa pk-yritysikkunaan kuuluvia toimia 305 rahoituksen välittäjän kanssa. EIR:n rahoituksen yhteismäärä oli lähes 10 miljardia euroa. Näiden tointen odotetaan saavan liikkeelle 76 miljardin euron investoinnit. Toiminta kattaa

kaikki EU:n 28 jäsenvaltiota. Vuoden 2017 loppuun mennessä yhteensä jo 135 785 yritystä oli saanut rahoitusta ESIR-rahaston pk-yrityksikunasta ja 1,5 miljoonaa työpaikkaa oli luotu tai niiden luomista tuettu.

4. ESIR-rahastoon kuuluvan EU:n takuurahaston toiminta

ESIR-rahastoon kuuluva takuurahasto, jäljempänä 'takuurahasto', perustettiin ESIR-asetuksen 12 artiklalla, ja sitä rahoitetaan pääasiassa unionin yleisestä talousarviosta saaduilla maksusuorituksilla ja EU:n takauksen kattamista toimista peräisin olevilla tuloilla. Takuurahasto muodostaa likviditeettipuskurin, josta EIP:lle on suoritettava maksuja silloin kun se vetoaa EU:n takaukseen. Takuurahaston varat on pidettävä tasolla, joka vastaa tiettyä prosenttiosuutta¹¹ (tavoitesumma) EU:n kaikista takausvelvoitteista. Prosenttiosuus on tällä hetkellä 35 prosenttia. Likviditeettipuskurin tarkoituksena on tarjota asianmukainen turvamarginaali, joka suojaa unionin talousarviota sen tilanteen varalta, että EU:n takaukseen vedotaan äkillisesti. Tällainen tilanne voisi johtaa menoleikkauksiin tai talousarviotarkistuksiin, ja näin ollen takuurahaston avulla lisätään talousarviokehityksen ennustettavuutta.

Maksut suoritetaan ESIR-sopimuksen mukaan takuurahastosta, jos maksun määrä ylittää EIP:n käytettävissä ESIR-tilillä olevien varojen määrän. EIP:n hallinnoima ESIR-tili on avattu EU:n takauksella katetuista ESIR-toimista ja takaisinperityistä määristä saatavien EU:n tulojen keruuta sekä EU:n takaukseen perustuvien maksujen ja EIP:lle maksettavien hallinnollisten kulujen ja takaisinperintäkulujen suorittamista varten. Maksut suoritetaan tilin saldon sallimissa rajoissa.

4.1. Takuurahaston rahoitusjärjestely

Takuurahastoa rahoitetaan seuraavista lähteistä:

- unionin yleisestä talousarviosta suoritettavat rahoitusosuudet; takuurahaston rahoittamiseen osoitetut määrärahat olivat 8 425 miljoonaa euroa;
- tulot ja kaikki muut unionin ESIR-sopimuksen mukaisesti saamat maksusuoritukset (jotka saadaan ESIR-rahastosta tukea saavilta hankkeilta); nämä käyttötarkoitukseensa sidotut takuurahastoon suunnatut tulot olivat 675 miljoonaa euroa;
- takuurahaston varojen rahoitusmarkkinoille sijoittamisesta saadut tuotot (korot);
- sellaisista hankkeista takaisinperityt määrät, joiden yhteydessä on vedottu EU:n takaukseen (ja jotka saadaan maksut laiminlyöneiltä velallisilta).

¹¹ Tavoiotesumma oli ESIR-asetuksen 12 artiklan 5 kohdan nojalla alun perin 50 prosenttia EU:n kaikista takausvelvoitteista. ESIR 2.0 -asetuksen voimaantulon myötä tavoitesummaksi on asetettu 35 prosenttia EU:n kaikista takausvelvoitteista.

Takuurahastoa rahoitetaan asteittain sitä mukaa kuin EU:n takausvastuu kasvaa, ja komissio hallinnoi takuurahaston varoja suoraan. Takuurahaston varat sijoitetaan moitteettoman varainhoidon periaatetta ja asianmukaisia vakavaraisuussääntöjä noudattaen.

4.2. Vuotuiset ja kumulatiiviset rahavirrat

Takuurahaston rahoittamista koskevan budjettikohdan maksuaikataulu esitellään taulukossa 1. Vuonna 2016 rahaston käyttöön osoitettiin 1 018 miljoonaa euroa. Suurin osa tästä määrästä oli EU:n talousarvion maksumäärärahoja (1 012 miljoonaa euroa), ja 6,33 miljoonaa euroa oli EU:n takauksella katetuista ESIR-toimista ESIR-tililtä takaisin perittyjä varoja (käyttötarkoitukseensa sidottuina tuloina). Vuonna 2017 takuurahaston käyttöön osoitettiin 2 490 miljoonaa euroa. Tästä määrästä 39,2 miljoonaa euroa oli EU:n takauksella katetuista ESIR-toimista ESIR-tililtä takaisin perittyjä varoja (käyttötarkoitukseensa sidottuina tuloina).

Taulukko 1: Unionin talousarviosta takuurahastoon suoritettavien maksujen aikataulu
(milj. euroa)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Yhteensä
Sitoumukset	1 350	2 104	2 641	2 010	167	153			8 425
Maksut		1 012	2 450	1 800	1 150	1 088	525	400	8 425

Huomautus: Vuoden 2018 ja sitä seuraavien vuosien maksuprofiili on väliaikainen.

Vuosia 2016 ja 2017 koskeviin maksumääriin ei sisälly käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja

Kumulatiivinen määrä, joka 31. joulukuuta 2017 mennessä oli maksettu ja sijoitettu joukkovelkakirjoihin, oli 3 508 miljoonaa euroa.

EIP:n hallinnoimat infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunaan kuuluvat ESIR-toimet olivat 31. joulukuuta 2017 mennessä tuottaneet EU:lle tuloja 78,5 miljoonaa euroa¹², joista 61,0 miljoonaa euroa oli kertynyt vuoden 2017 aikana.

EIP:lle maksettiin 31. joulukuuta 2017 varainhankintakustannusten kattamiseksi 0,4 miljoonaa euroa. Lisäksi EIR:lle maksettiin ESIR-asetuksen ja ESIR-sopimuksen mukaisesti sen hallinnoimien pk-yritysikkunaan kuuluvien ESIR-toimien hallinnollisten maksujen ja muiden kulujen kattamiseksi 1,0 miljoonaa euroa. Nämä summat maksettiin ESIR-tilin ulkopuolella.

4.3. Salkun koostumus ja keskeiset ominaisuudet

Takuurahaston sijoitussalkku on muodostettu ESIR-takuurahaston varainhoidon suuntaviivoista 21 päivänä tammikuuta 2016 annetussa komission päätöksessä C(2016)165 vahvistettujen varainhoidon periaatteiden mukaisesti.

Suuntaviivoissa edellytetään, että sijoitussalkun varoilla on oltava riittävä likviditeetti sellaisten tapausten varalta, joissa EU:n takaukseen vedotaan. Samalla on kuitenkin pyrittävä optimoimaan tuotto ja riskitaso siten, että turvallisuus ja vakaus säilyvät korkealla tasolla.

¹² Ks. komission kertomukset Euroopan parlamentille, neuvostolle ja tilintarkastustuomioistuimelle Euroopan strategisten investointien rahaston takuurahaston hallinnoinnista vuonna 2016 ja 2017.

Rahastoa varten hyväksyttiin investointi- ja riskinhallintastrategiat, joissa on otettu huomioon investointitavoitteet ja markkinoiden näkymät. Rahaston investointipolitiikalla pyrittiin lisäämään hajauttamista erilaisiin kiinteätuottoisiin omaisuusluokkiin.

Sijoitussalkku käsitti joulukuun 2017 lopussa pääasiassa valtioiden liikkeeseen laskemia arvopapereita (42,5 % markkina-arvosta) sekä valtiotasoa alemmien elinten, ylikansallisten organisaatioiden ja virastojen liikkeeseen laskemia arvopapereita (21,5 % markkina-arvosta) ja katettuja joukkovelkakirjoja (25,5 % markkina-arvosta). Loput olivat pääasiassa yritysten ja rahoituslaitosten liikkeeseen laskemia vakuudettomia joukkovelkakirjoja. Noin 18 prosenttia salkusta sijoitettiin likvideihin ja korkean luokituksen saaneisiin (AA/AAA) dollarimääräisiin sijoitustuotteisiin. Nämä sijoitukset on suojattu valuutariskiltä.

Salkun duraatio¹³ oli vuoden 2017 lopussa 3,47 vuotta. Keskimääräinen luottoluokitus on A–.

Suurin osa salkusta on sijoitettu likvideihin arvopapereihin, ja riittävä osuus (16 % salkun kokonaisarvosta) erääntyy alle 12 kuukauden kuluessa.

Salkun profiili (duraatio, luottoriski ja likviditeetti) on kalibroitu EU:n takauksen kattamista ESIR-toimista aiheutuvien ennakoitujen rahavirtojen mukaisesti (esim. arvioidut EU:n takaukseen perustuvat maksut, tulot).

4.4. Tulos

Tulos on laskettu aikapainotettuna, jotta salkun koko (joka kasvoi huomattavasti kahden vuoden aikana) ei vaikuttaisi siihen.

Rahaston absoluuttinen tulos sen perustamisesta huhtikuussa 2016 alkaen oli 0,2 prosenttia tämän kertomuksen laatimisajankohtana joulukuun 2017 lopussa. Tämä lähes nollatuotto saatiin tilanteessa, jossa korot Euroopassa olivat negatiivisia (varsinkin sellaisten saatavien osalta, jotka katsotaan markkinoilla luottoriskistä vapaiksi ja likvideiksi¹⁴) ja jossa korot Yhdysvalloissa nousivat¹⁵.

¹³ Duraatiota kuvaavat luvut viittaavat muunnettuun duraatioon, joka mittaa joukkovelkakirjan hintaherkkyyttä koronmuutoksille. Tämä luku perustuu oletukseen, että arvopaperin hinta ja korkotaso ovat kääntäen verrannollisia.

¹⁴ Esimerkiksi Saksan viiden vuoden joukkovelkakirjojen tuotto oli keskimäärin 34 peruspistettä vuonna 2017.

¹⁵ Esimerkiksi Yhdysvaltain valtion kahden vuoden joukkovelkakirjojen tuotto kasvoi vuoden 2017 aikana 69 peruspistettä. Vaikka kasvaneet tuotot tarjoavat ajan mittaan parempia uudelleensijoitusmahdollisuuksia, niiden uudelleenarvostusvaikutus on ensin negatiivinen.

4.5. Arvio tavoitesumman riittävydestä ja takuurahaston varojen määrästä

Takuurahaston tavoitesumma oli alun perin 50 prosenttia EU:n kaikista takausvelvoitteista. Tämä tavoite on arvioitu ennen ESIR-rahaston käynnistymistä.

Vuonna 2016 ESIR-rahastoa koskevassa komission sisäisessä arvioinnissa¹⁶ todettiin, että takuurahastoon suoritettavia määriä voitaisiin mukauttaa. EU:n takauksen piiriin kuuluvien tuotteiden riskinarviointi osoitti, että unionin talousarvio olisi yleisesti ottaen riittävästi suojattu mahdollisilta EU:n takaukseen kohdistuvilta maksuvaatimuksilta, jos EU:n takuurahaston tavoitesummaksi asetettaisiin 35 prosenttia, ottaen huomioon ESIR-toimiin liittyvät takaisinperinnät, tulot ja takaisin maksettavat varat.

Neuvosto ja Euroopan parlamentti hyväksyivät komission ehdotuksen, ja tavoitesummaksi asetettiin ESIR 2.0 -asetuksen voimaantulon myötä 35 prosenttia EU:n kaikista takausvelvoitteista. Tavoitesumman riittävyys vahvistettiin ESIR-rahaston salkun perusteella vuoden 2017 lopussa.

5. Päätelmät

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusehdotus, joka koskee InvestEU-ohjelman perustamista, pohjautuu ESIR-asetukseen. Riippumattomassa arvioinnissa, joka tehtiin ESIR-asetuksen soveltamisesta¹⁷, esitettiin päätelmät EU:n takauksen yleisestä merkityksellisyydestä ja vaikuttavuudesta.

EIP:n erityistointen määrä lähes viisinkertaistui vuosina 2014–2017, ja EU:n takauksella katetut ESIR-toimet muodostivat 95 prosenttia EIP:n erityistoimista vuosina 2016 ja 2017, mikä osoittaa EU:n takauksen tuoman lisäarvon. EIP:lle ja EIR:lle tarjottu riskinkantokyvyn lisäys johti siihen, että EIP-ryhmän tarjoama täydentävä ja suuririskisempi rahoitus lisääntyi.

Arvioinnissa vahvistettiin myös, että EU:n takauksen ja EIP:n rahoitusosuuden määrät olivat asianmukaisesti mitoitettuja kaudella 2015–2018, sillä EIP-ryhmä pystyi niiden ansiosta saamaan liikkeelle odotuksia vastaavat investoinnit. ESIR 2.0 -asetuksen mukaisen takuurahaston tavoitesumman mukautus johti EU:n talousarvion entistä tehokkaampaan käyttöön. Lisäksi huomattava osa takuurahaston laajentamiseen vaadittavista ylimääräisistä varoista saadaan ESIR-rahaston tuloista ja muista rahoitusvälineistä takaisin maksettavista varoista, joten vaikutus EU:n talousarvion muihin osiin on rajallinen. Tämä johtaa EU:n talousarviosta annetun tuen suurempaan tehokkuuteen.

¹⁶ SWD(2016) 297.

¹⁷ COM(2018) 439.

Arvioinnissa todettiin yleisesti ottaen, että ESIR-rahaston tavoitesumman mallintamisessa käytetty lähestymistapa vaikuttaa asianmukaiselta ja alan normeja vastaavalta.